

Z literatury.

Dr. M. Nunberg: **Klucz do oznaczania ważniejszych szkodliwych owadów leśnych.** — Prace „Instyt. Badaw. Lasów Państw. w Warszawie“. Serja B, Nr. 1. Warszawa 1935, str. 288, ryc. 359. Cena 10 zł.

Klucz powyższy zapełnia od dawna odczuwaną przez leśników praktyków lukę w literaturze podręcznikowej.

W zwięzłej formie klucza daje autor czytelnikowi możliwość oznaczania uszkodzeń powodowanych przez owady na drzewach leśnych (łącznie z wiklinami koszykarskimi). Oznaczanie — według gatunków drzew — przeprowadzane jest, o ile możliwości, na podstawie samych uszkodzeń (żerowań), — przyczem zwykle krótko opisane są dane szkodniki, — w niektórych miejscach z konieczności autor oznaczenie opiera na cechach samego szkodnika (w stadjum larwalnym lub dojrzałym). Bardzo pomocniczymi dla używającego powyższego „Klucza“ będą bez wątpienia liczne ryciny przeważnie oryginalne, reprodukowane z nader pięknych fotografii.

Znajomość przedmiotu na podstawie własnych badań i sumienne wykorzystanie literatury pozwoliły autorowi postawić pod względem rzeczowym pracę na nader wysokim poziomie. Do drobnych usterek — nieodłącznie związanych z każdym podręcznikiem w pewnym stopniu — należą: zaliczanie szkodnika jaworu do gatunku *Rhopalopus insubricus* Germ., za Altumem i Escherichem, wbrew nowszemu pojmowaniu go jako *hungaricus* Hbst., — uznawanie *Metallites (Polydrosus) mollis* Germ. za monofaga świerka, chociaż żyje i na sosnach, — nieściśle — wbrew na ogół bardzo starannej terminologii — nazywanie Czerwców (tarczówek) mszycami, — pewne niezgodności w nazwach podanych w tekście z nazwami używanymi w zestawieniu na końcu książki. Z błędów drukarskich dokuczliwszem jest zmylenie znakowania przy osice (ust. 1 c i 8 a na str. 236—240) oraz stała zmiana nazwy Nowickiego Piędzik na (dźwięczniejszą wprawdzie) nazwę Pędzik.

Ponieważ autor zwraca się do czytelników o nadsyłanie uwag „mogących się przydać do ulepszenia ewentualnych następnych wydań“ można w tem miejscu poddać pod rozważenie, czy nie należałoby w wydawnictwach przeznaczonych dla szerszych kół praktyków oddzielać szkodniki faktycznie „ważniejsze“ od praktycznie mniej ważnych (np. pewnymi znakami lub formami druku). Bo wydaje się na razie dość wątpliwem zaliczanie Jesika pączkowca (*Prays curtisellus* Dn.) znanego tylko z kilku egzemplarzy w Polsce z rodziny zaś *Ipidae* takich gatunków, jak *Carphoborus minimus* F., *Dryocetes autographus* Ratz, gatunki rodzajów *Crypturgus* i *Pityophthorus*; dalej takie gatunki z rodziny *Cynipidae*, jak *Cynips quercus — calycis* Brsgd. do szkodników ważnych tak, jak mniszka, barczatka, strzygonja choinówka. Również zaopatrzenie „Klucza...“ w skromny wykaz literatury, pozwalający czytelnikowi sięgnąć do dalszych źródeł dla zdobycia chociażby wiadomości o zwalczaniu szkodników, których „Klucz...“ nie podaje, byłoby w następnych wydaniach bardzo wskazane.

Pewne trudności sprawiała autorowi, jak każdemu popularyzatorowi na polu entomologii — sprawa nomenklatury polskiej, na ogół bardzo starannie rozwiązana.

Forma zewnętrzna podręcznika — papier, druk, okładka — wzorowa, harmonizuje z treścią tej bardzo dodatniej pozycji w polskiej literaturze entomologiczno-lasowej.

Dr. R. Kuntze.